

BISERIC'A si SCOL'A.

via bisericesca, scolastica, literaria si economica

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretulu abonamentului:	Pretulu insertiunilor:	Corespondintiele se se adreseze Redactiune dela „BISERIC'A si SCOL'A” in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, era banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
ru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl. — cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	
ru „ „ „ 1/2 anu . . . 2 „ 50 „	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	
ru Romani'a si strainetate pe anu . . . 7 „ — „	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
ru „ „ „ 1/2 „ . . . 3 „ 50 „		

u 3000 Pres.

IOANU

indurarea lui Dumnedieu drept credintiosulu scopu alu Aradului, Oradit-mari, Ienop-Halmagiului, precum si alu partiloru adnesate din Banatulu-Temisianu.

ulu cloru si poporu din dieces'a Aradului: Daru si inire dela Dumnedieu Tatalu si Domnulu nostru Isusu Christosu.

„Nascerea ta' Cristose
Dumnedieulu nostru
a resaritu lumii lumii
n'a cunoscintii.”

Invrednicindu-ne Dumnedieu se ajungemu si de data serbatorile nasterii Domnului si Mantuitoriu nostru Isusu Christosu, nu me potui retiené, nu eugetu la voi, iubitoru mei fii sufletesci! la mi-este gandulu meu din'a si nóptea, si nu po-intrelasá a nu veni si asta-data cu duchulu meu e voi, si pentru-ca — dupa atâtea greutáti ale lui, — se adaugu a mari si eu bucuri'a vóstra aceste dile de serbatóre, dar si pentru ca se pemu câte-va momente in eugetári evlavióse despre areea Domnului.

Asi dorí iubitoru din adenculu inimii mele, ca ri'a vóstra pentru nasteria Domnului se nu fie vidu trecetória, adeca: se nu tréca de odata cu cure dile de serbatóre; ci din contra ea se ve in-eca in tóte dilele vietii vóstre. Dar pentru-ca bu-vóstra se fie statornica si indelungata, ea tre-se aiba de basa — pe langa nasteria Domnului scopulu, pentru care a venit si s'a nascutu ulu nostru Isusu Christosu pre pamentu.

Este maretu si sublimu scopulu, pentru care nulu nostru Isusu Christosu s'a pogoritu din ce-s'a intrupatu dela duchulu Santu si din pururea a Maria, s'a facutu omu. Acestu scopu este: areea némului omenescu din intunereculu robiei peccatului, in care eadiuse in urm'a gresielií osiesci, este redicarea nóstra din intunerecu, si

din umbr'a mortii, este mantuirea némului omenescu, precum dice S. Scriptura: „a venit Finlu omenescu se caute, si se mantuiésca pre celu perdutu.”

Intr'adeveru, care altu scopu mai maretu si mai sublimu, care alta lucrare mai sublima si mai imbu-curatória pentru unu omu nefericitu, pentru o familia nefericita, ori pentru o omenime intréga nefericita, de cátu candu cineva lucra, pentru ca se-i intemeieze o stare mai buna si mai fericie.

Daca se bucura bolnavulu, candu dupa o pati-mire indelungata si desperata man'a cea atotpoternica a lui Dumnedieu i-redá éراسi sanatatea cea perduta, si-lu redica din patulu dureriloru; daca se bucura robulu, candu dupa o robia amara si indelungata vede, cá a sositu din'a eliberării sale din acea robia, — óre némulu omenescu, carele de vécuri érá pati-mindu si suferindu, care de vécuri érá in robia cea amara a intunereculu si a peccatului, se nu se bu-cure, candu vede, cá dupa atâtea vécuri de suferin-tie, a sositu nasteria Mantuitoriu, care se-lu elibereze din patimi si suferintie, si se-i redéé éراسi binele si fericirea, pentru care l'a ziditu Dumnedieu. Nu numai némulu omenescu se bucura de acestu actu maretu alu bunatáti si indurării lui Dumnedieu, dar se bucura si angerii din ceriuri cantandu: „Marire intru cei de sus lui Dumnedieu si pre pamentu pace intre ómeni buna voire.”

Veniti dar se ne bucurámu si noi, iubitoru, pentru acestu actu maretu alu bunatáti si indurării lui Dumnedieu spre noi, si insufletiti de acésta bucu-ria se cantámu si noi impreuna cu angerii: „Marire intru cei de sus lui Dumnedieu si pre pamentu pace si intre ómeni bunavoire.” Veniti se ne bucurámu si noi, pentru cá a sositu timpulu celu de multu doritu, in care „s'a nascutu nóua Mantuitoriu in cetatea lui D-avidu, carele este Christosu Domnulu. Veniti se cantámu si noi cu sant'a maic'a nóstra biserica: „Christosu se nasce mariti-lu, Christosu din ceriuri intimpinati-lu, Christosu pe pamentu innaltiatí-ve, cantati Domnului totu pamentulu, si cu veselia laudati-lu popóreloru, cá s'a prémariu.”

Dar pentru ca bucuria noastră să nu fie paruta ci adevărată și statornică, și să nu treacă de o dată cu aceste zile de sărbătoare, să nu pierdem din vedere scopul cel înalt și sublim, pentru care a venit Fiul lui Dumnezeu pe pământ; să nu uităm, că Fiul lui Dumnezeu a venit pe pământ cu scopul de a întemeia pentru omenime o religie nouă dumnezească și perfectă, în locul celei vechi omenești, și prin aceasta să întemeieze viața mai bună și mai fericită, aici și dincolo de mormânt; să nu uităm că spre a îndeplini Elu acest scop mare, a făcut tot ce era de lipsă, dar numai ceea ce nu puteam face noi, era celelalte toate, câte le puteam face noi, le-a lăsat să le facem noi înșine, pentru că să colucărăm și noi la binele și fericirea noastră. Să nu uităm, dar că Domnul nostru Isus Christos nu a făcut numai capabil pentru bine și fericire lăsându-ne mijloacele cele de lipsă la ajungerea fericirii se le alegem noi, după cum ni se spune mințile și cunoștințele noastre; și în fine să nu uităm, că Dumnezeu pentru aceea ne-a binecuvântat cu sufletul nemuritoriu, cu minte înțelețioasă și cu viață slobodă, ca cu ajutorul acestor să știm întrebunțarea bine toate mijloacele, câte stau spre întrebunțarea noastră, ca prin o asemenea întrebunțare înțeleptă să putem ajunge scopul pe urmărit.

Între mijloacele cele mai alese, ce ni le-a dat Dumnezeu pentru ajungerea scopului, sunt mai întâi santele taine ale legii nouă, apoi lumină mintii și a cunoștinței. Prin s. taine ne curățim de păcatele noastre începând de la cel stremosesc, ne desbrăcăm de omul cel vechi și ne îmbrăcăm în cel nou zidit după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, primim și ne întărim în darul lui Dumnezeu, și cu ajutorul acestor daruri învingem toate relele, ne apropiăm, și ne împărtășim cu Dumnezeu ca fii de părinți lor, și așa ni castigăm aceea mângâiere și liniște sufletească, carea este mai presus de toate celelalte bunuri lumesci.

Prin luminarea mintii și a cunoștinței devenim în stare de a cunoaște referința sa legătură dintre noi și Dumnezeu, și de a împlini totuși mai mult și mai bine voia lui Dumnezeu: de a cunoaște și împlini datorințele noastre către Dumnezeu, ca către părinți nostru cel pre bun, ca să ni împlinescă și Elu dorințele noastre juste de a cunoaște, și a împlini datorințele noastre către deapropie nostru, ca să le cunoască și să le împlinescă și elu facia de noi; prin lumină mintii știm să ni castigăm mai cu înlesnire toate cele de lipsă, începând de la parea noastră cea de toate dăile. Pentru aceea a și pus Dumnezeu în fiecare om mintea și cunoștința ca o schintea din Dumnezeu să, care să ni înlesnească toate acestea, și să ne conducă bine și fără de pericol în toate cărările vieții noastre, pentru aceea și întonează S. maică noastră biserică de repetate ori în cântările ei de astăzi: „Născerea ta Christosă Dumnezeiește a resărit lumii lumină cunoștinții.”

Să-mi credeți iubitorilor, că fără de acest mare alu lumină mintii și cunoștinței, omul nu ceece este, — cea mai aleasă faptură pe lume și erași să-mi credeți, că cu cât va ști să cultiveze mai mult și mai bine acest dar atât va fi mai bine și mai fericit, și din ce cu cât cineva va parasi de a cultiva acest dar cu atât se va departa totuși mai mult de bine fericire. De aceea Domnul și Mantuitorul, Isus Christos, ca Fiul lui Dumnezeu știind noi avem cea mai mare lipsă de darul acestor, binecuvântat cu elu ca cu unu ce atât de necesar. Dacă știă Fiul lui Dumnezeu, că noi avem bucuria de alte daruri, și bunătați pămentesci, ne binecuvântă cu acelea; dar știind că toate bunătațile pe pământ într-o prisosință; așa dar ni-a dat știința și măiestria de a întrebunțarea bine și sitoriu cele de pe pământ; era aceea știința lumină mintii și a cunoștinței. Acesta ni era cea mai de lipsă, căci având noi oamenii de la Dumnezeu viața slobodă să lucrăm, cum voim, bine ori rău Dumnezeu ca cu ajutorul mintii și al cunoștinței noastre să știm alege binele de rău, și să lucrăm numai bine, și să ne ferim de rău, cine lucra bine, ajunge bine, era cine lucra rău, ajunge rău. Câți oameni sunt chiar între ai noștri, care știu face deosebirea acestor, și gândindu-se că fac bine, lucra rău, chiar spre reul lor și alu lor.

Priviți în lume, și veți afla iubitorilor, că cari fac bine, ajung bine, pentru că împlinesc voia lui Dumnezeu; era oamenii cari fac rău, ajung rău pentru că lucra contra voiei lui Dumnezeu. În lume, și veți afla: că oamenii, cari și conduc crurile lor, economi, casă, familiă după îndreptămintă cei luminate, acei sunt mai aproape de Dumnezeu și de fericire; era cei cari și conduc lucrurile fără ajutorul mintii luminate, acei se totuși teza de bine și fericire.

Aplicându-și privirile acestea și la noi, speranța noastră vom afla, că noi încă suntem între cari nu ne pre apropiăm de bine. Priviți iubitorilor cum ne împucăm noi pe la orășe, pe când se înmulțesc, cercăți cum dăm noi înapoi săte, pe când altor li merge mai bine; priviți de tare ne apăsă pe noi sarcinile, pe care le purtăm mai cu ușurință, — și oare pentru ce nu ne noim mai rău de cât altor? Numai pentru că alergăm mai mult ca noi după învătătură, după lumină mintii și a cunoștinței, cu alu carei a ști să se conducă ei lucrurile și afacerile lor bine ca noi, seau vorbindu mai lămurit: pe alții se știu folosi mai bine de darul cel dumnezeesc, ce-lu numim lumină mintii și a cunoștinței, pe când noi nu luăm din destul în seamă darul mare și folositoriu.

Dacă ni place a ne numi și a fi creștini precum și suntem — atunci să ascultăm

tiatur'a intemeiatoriului creștinătății, să lapedăm udata și noi întunerecul celu pagubitoriu, — carele nu se potrivește cu creștinătatea noastră, — și să ne îmbrăcăm în hain'a luminii, adică: să îmbrăcăm udata cu mai multa caldura lumin'a său invetiatur'a celui ce a venit în lume, „lumina din lumina“.

N'am atinsu aceste adevăruri ca să turbur bucuria voastră de astăzi, ci le-am atinsu ca se ve îmbărbatezu a-le îmbrăcăm și urmă mai cu deadinsulu, tocma pentru ca bucuria voastră să devina totu mai mare, și să se ve însotișca în toate dăile vietii voștre.

Deci ascultați sfatul meu celu parintescu iubitoru! și prin cercetarea regulată a bisericei, în dumineci și serbatori, prin împartășirea cu s. taine, prin trimiterea fiilor și fiicelor voștre la invetiatura, si-liti-ve a ve apropiă totu mai multu de darulu celu mantuitoriu și dumnediescu: de lumin'a minții și a cunoștinței. Cu ajutoriulu acestui daru ingrigiti și ve chivernisiti bine casele și familiile voștre, purtați bine și cu stredania lucrurile și economiele voștre, întrebuintiați bine și cu crutiare ostentă și munc'a voastră, și duceti viața buna lina și morala în familiile voștre, și în societatea comunelor, în cari trăiti, ca astu-felul să ve invredniciti a ajunge la mai multi ani, totu cu mai multa bucuria aceste serbatori ale născerii Domnului nostru Isusu Christosu, ceea ce eu din sufletu tuturor vi poftescu — aminu.

Dupa acestea împartășindu-ve binecuvântarea noastră arhierescă, am ramasu

Alu Vostru, alu tuturor

Aradu, în diu'a născerii Domnului 1877.

de totu binele voitoriu arhieru

Ioanu Metianu, m. p.

Despre intruparea lui Iisus Christosu.

(Tractatu istorico-teologicu).

Creștinii cei d'antai erau petrunsi adencu de spiritulu introdus în lume prin salvatoriulu omenimei, ei au contemplatu în realitate marimea și ființa estrordinară a lui Christosu; înaintea lor erau minunele ce le operă Christosu, și deorace ei au vediatu și au simțitu acestea, nici în minte nu li-a plesnitu, ca se scruteze adencu misterulu santu ce le acopere. Insa candu simțulu religiosu începea se slăbescă și creștinismulu eră atacatu de diferiti dusmani, eretici și pagani, s'a ivitu necesitatea ca simțulu religiosu creștinescu se se propuna în forma de notiune, ce mai nainte vă numai ca o convicțiune santa în inimile creștinilor, acum trebuia se se difinieze claru și la întielesu. În modulu acest'a, creștinismulu încependu a raționalmentă, cea d'antai întrebare ce si-a pusu spre rezolvire a fostu întrebarea că, cine a fostu Christosu? Greutatea în rezolvirea acestei întrebări a fostu că, în sufletulu creștinismului eră adencu imprimata dogm'a fundamentală din testamen-

tulu vechiu, despre unitatea ființei lui Ddieu, pe a carei temeu apologetii au combatutu politeismulu (credința în mai multi Ddiei); dar pe de alta parte erasi, credința în divinitatea lui Christosu a fostu column'a pe care s'a întemeiatu biserica creștina. O combinare organică și științifică a acestor doctrine fundamentale eră inevitabilă, trebuia adică cercatu: cum se pôte combină doctrin'a despre divinitatea lui Christosu cu doctrin'a monoteismului (credința într'unu Ddieu)?

Biserica creștina de multu a rezolvitu această întrebare ponderoasă. Ea a aratatu ereticilor că Iisusu Christosu a fostu și Ddieu și omu. În luptele arianismului ea a apertu cu energia divinitatea completă a lui Christosu, er în controversele Christologice totu cu aceeași energia a sustienutu întregitatea naturii umane în Isusu Christosu. Decisiunile și simbolele stabilite de biserica în această privință sunt norm'a credinței noastre, carea ne obligă pre totu de o potrivă. Filosofi'a materialistilor însă, ce caracterisează secolulu nostru, pôte seduce multi creștini ortodoksi, facandui necredincioși, ori sceptici în creștinismu. Dupa această filosofie totulu este Ddieu pre pamentu afora de Ddieu insusi, precum dogmatisau și toate religiunile politeiste. „Domnulu s'a uitatu preste fii omenilor, ca se veda de este celu ce întielege său celu ce caută pre Ddieu. Toti s'au abatutu împreuna netrebniți s'au facutu.“¹⁾

Trebue se premitu însă, că multi creștini comitu erori din înșelățiune, nu pentru că ar fi eretici de profesiune, eră cei înșelati potu fi de buna credință (bona fide) și scusabili. La acestia voim a vorbi, aratandule în tractulu de facia că venirea unui Ddieu mantuitoriu în lume, eră o speranță veche atatu în iudaismu câtu și în paganismu, și că acestu Ddieu mantuitoriu s'a aretat omenilor în persoa lui Iisus Christosu. —

Este unu adevăr necontestabilu că Ddieu a creatu pe omu liberu. „Din începutu a creatu pe omu și l'a lasatu în man'a consiliului său,“ dice întieptulu Sirach. Ba! ce este mai minunatu, asupra libertății omului nici insusi Ddieu nu vrea se aiba vre-o dominare. Omnipotentu este Ddieu în domnia lui, omnipotentu este și omulu în libertatea sa, cu această diferență numai, că Ddieu face ori ce voiesce și nici o putere nu-lu pôte împedecă în lucrarea sa, eră omulu, ce nu vrea nu face și nu-e nici o putere se-lu fortieze. În această libertate morala consta, cu adevăratu, totă demnitatea omului, fara de carea omulu ar fi său bestia său machina. Insa, togmai pentru că omulu e liberu dela natura, elu simte totodata înclinare spre viciu și gustu spre virtute. Amorul lui pentru virtute se esplica prin escelința naturii sale, carea este fapt'a lui Ddieu, eră înclinarea spre reu este efectulu degradării sale stramosiesci, a naturii sale degenerate, efectu care diformă oper'a devina și puse omenirea într-o stare de contradicere cu ea însăși.

De aici apoi lupt'a continua între principiulu de reu și principiulu de bine. Si fiindu natur'a omului înclinată mai multu spre reu decâtu spre bine, Ddieu asigură omului în momentulu decadinței sale promisiunea unui mantuitoriu, care se reformeze în ordinea spirituală omenirea cădiută. „Si dusmania voiu pune între tine și între femeia, și între semința ta și între semința ei; acest'a va zdrobi capulu teu“²⁾ dise Ddieu șerpelui satanicu, principiulu de reu, care a învinsu pe primii nostri parinti. Acest'a promisiune elu a renoit'o prin profetii inspirați de densulu annunciandu și timpulu în care se va realisă! „Nu va lipsi domnu din Iuda și conducatori din cipsele lui, pana vor veni celea gatite lui, și acel'a va fi îndreptarea neamurilor.“³⁾ Ca și cum ar dice: candu potestatea regală va trece în pamentulu promisiunei dela semința lui Iuda la

¹⁾ Psal 13. 2. 3.

²⁾ Fac. 3. 15.

³⁾ Facere 49. 10.

națiune străină, atunci are se vina Mesi'a, salvatorele, despre care Ddieu a vorbit lui Avram, că va aduce binecuvântare peste toate națiunile. Si intru adevăru, în Iudea domniă, cându s'a nascutu Isusu Christosu, cesarele Augustu, care ca si romanu de origine eră strainu de judei.

Ceea ce Adamu conservase din convorbirile sale cu Ddieu în raiu, faptulu caderei, sentinți'a data contra lui în urm'a pecatuirii sale, toate acestea constituiescu unu felu de creștinismu anterioru, pe care tradițiunea a trebuitu se-lu face cunoscutu la toate popoarele. Eca ratiunea pentru care politeismulu asociă unu dieu midilocitoriu cu dieii ce-si manifestara pana atunci divinitatea lor; eca originea dieiloru mantuitori a lui Vischnu la Indieni, Horus la Egipteni Mithras la Persieni si Hercule la Greci, toti preinchipuitori ai lui Christosu; eca ratiunea pentru care multe din credințele noastre au o asemenare cu a-le paganismului. Da! politeismulu si monoteismulu sunt ca doue riuri esite din unu singuru isvoru, care dupa ce si-au amestecat apele în cursu de mai multu timpu, în celea de pe urma le-au despartitu între ele urmandu fiacare o directiune osebita. Religiunea lui Christosu nu ăa decopiatu nici pe a lui Brahma, nici pe a lui Osiris, ci fii si nepotii lui Noe au dusu în India si în Egiptu adevăruile pe care le primisera dela Ddieu prin tradițiune, inșă aceste adevăruiri au trecut u desfigurate si ne lamurite în miturile paganismului. Pe calea acest'a s'a formatu credinți'a universală în paganismu despre venirea unui Mantuitoriu în lume, credința, carea dupa cum spune Svetoniu în biografi'a lui Vespasianu, eră respandita în totu orientulu: „Precrebuerat oriente toto vetus et constans opinio esse in fatis, ut eo tempore Iudaea profecti rerum potirentur.“ Judeii asteptau promisiunea mantuirii în person'a lui Messia. Speranțiile lor messiane erau vechi si traditionale, ei sciau chiar si locul unde avea se se nasca Christosu, Messia celu promis: „Si tu Vitleeme cas'a Eufratului, de si esti micu între miile lui Iuda, totusi din tine va esi celu ce va fi domnu în Israilu.“¹⁾ Asi potē însă nenumerate profetii din vechiulu testamentu pentru venirea lui Christosu, inșă lasu ca se vorbēca în favōrea acestui faptu epocalu insasi istori'a paganismului, se veda on. cetitoriu cum lumin'a adevăruului de mai multe ori strălucēce si în sinulu retacirii!

Istori'a ni spune că cesarele Augustu a consultatu la betranetiele sale pe oracululu din Delfi, dorindu a scē pe cine se ordinez de succesoru în tronulu imperatescu. Oracululu i-a datu acestu răspunsu:

„Me puer ebraeus jubet hinc rex ille deorum;

Tartareas remeare domus, hac aede relictă.

Post orgo ora tenens altaria nostra relinquens“ (Copilu de evreu, care imperatēscēce peste diei, mi-demanda se parasescu această locuința, si me ducu în tartaru (iadu). Deci plăca tacandu din altarele noastre). Copilu de evreu! si totusi senatulu romanu temea egemoni'a Romei. Elu aduse lege prin care oprī strictu educarea copiiloru decurundu nascuti, ca nu cumva copilulu Iisus primindu vr'o învetațura se periclitate ori se restorne stapaniile lumesci; ăra Irodu principele Iudeiei ordină spintecarea copiiloru din josu de trei ani, între cari se află si Iisus. Aceste sunt momente istorice cari spunu cu destula elocința, că celu ce s'a nascutu din feciora Maria în spelunc'a din Vitleemulu Judei nu este unu omu ordinariu, elu este Omu-Ddieu, este fiulu lui Ddieu, care a descinsu pe pamentu din sinulu Tatalui spre a-se jertfi pentru mantuirea genului omenescu. Pre inchipuirea Ddieu-Omului eră la greci Hercule, fiulu lui Joe, carele de bunavoiă s'a jertfitu pentru liberarea lui Prometeu din muncile, a caroru sfersitu i spusese Joe se nu-lu spreze mai nainte de ce ore care dieu nu se va presentă, ca se pōrte durerile sale si va voi se vina pentru elu în întu-

nereculu mortii. Cu unu cuventu tota vieti'a paganismu eră animata de venirea unui mantuitoriu. Asia, odata biade voindu se mērga în templu pentru a se rugă, Solu-abatū dela propusu spunendu-i că în urm'a debilității sale omenesci nu e capabilu d'a face rugățiune cuviniată. „Pentru aceea, astēpta, dice Socrate, pana cându ore te va invetiă cum se te pōrți facia cu dieii si omeniu, cându va veni timpul acest'a, întrebă Alcibiade, si cine fi învetațoriulu. O! catu mi-ar placē se-lu vedu! — Nă altulu decâtu celu ce pōrta grige de tine, respunse Socrate, si precum Minerva lui Homeru desparte norii ce acopēra pre Diomedē, ca se pōta deosebi pre Ddieu de omeni, acel'a are se elibereze nainte de toate sufletulu teu de cētintunereculu ce-lu acopere, si apoi se-lu lumineze spre scē deosebi binele de reu, ceea ce în presinte tu nu e capabilu se-o faci. Dacă voiesce elu pōte improscă acētia, si pōte face ce vrea, eu sum gata se me supunu ori cine va fi, numai se fiu mai bunu prin elu. — Elu amōre nespusa pentru tine. — Atunci dara voiu ama sacrificiulu meu pana în acea di fericita, de cētintunereculu acēsta di se resara cātu mai în graba.“ (Alu doilez Alcibiade).

Platone, celebrulu filosofu alu anticității înca simțea necesitatea descoperirii divine, elu dice că singuru cuventulu lui Ddieu pōte da valōre cuvintelor noastre: „Dacă divinitatea ar descoperi omeniloru prin cutare oraculu totu ce dicemu noi e adevăru, numai atunci l'am putē tēnē adevăru cu siguritate.“¹⁾ Acestu mare filosofu precursorele creștinismului la pagani mai dice într'altu loc: „Nici unu elinu se nu cugete că ar fi necuviniată omeniloru se esamineze lucrurile divine, pentru că Ddieu s'au indu pana unde se pōte estinde capacitatea omenescă, tot mai asia de bine scie elu că acēsta capacitate e suficientă, și învetațandune elu se întielegemu învetațatiile lui.“²⁾ Asia dara din rationamintele omenesci învetațem pe celu mai bunu, ca tu elu se putemu pluti si cu o naia mai multu ori mai pueinu siguru pe oceanu viforosu alu vietii, pana cându în acēsta cale vom da de naia completamente sigura, de revelatiunea divine în care se terminamu norocosi calatori'a noastră.“³⁾ Omeneputendu evitā acēsta navigare pe oceanulu vietii capatri'a eterna, a fostu necesitate urgentă de acea naia a revelatiunei, în care si Plato ar fi intratu negresitu, nu numai ci în presimțulu său profeticu, elu a veditu si pe cētintunereculu ei „carmaciulu, în care totu insulu trebuie se fia cu increderea, dacă voiesce să ajungă la limanu bunu.“ (Alu doilez Alcibiade).

Dar ceea ce pentru betrani eră numai o speranță înaintea creștiniloru este cunoscutu ca fapta complinită Lumea primitivă n'a întrevăditu decâtu numai ca printr'un noru mantuirea genului omenescu, ei i-a fostu de ajunsu să scie că mantuitoriulu seu eră viu; ăra lumea creștină a vedut în realitate si explicitu în Isus Christosu pe învingatoriulu lumii sensuale si salvatorele omenimei. Ddieu însusi s'au facutu omu, si omulu prin acēst'a s'a facutu partasiu în glori'a vietii divine. Intruparea lui Christosu este dogmă fundamentală, este insasi temel'i'a si fienti'a creștinismului. Dacă a trebuitu unu Ddieu ca se creeze lumea, a trebuitu ărași altulu ca se-o rescumpere. Ci me întrebă filosofu materialistu, cum pōte se se înșcā Ddieu, care e spirițulu cu materi'a? Spiritulu si materi'a sunt doue substantie heterogene cu adevăratu, inșă nu trebuie se uitamu că materi'a înca si-are ratiunea esistintiei sale în Ddieu. Aceste dou substantie osebite au statu ca douē stanci în cari s'a lăsat tota filosofi'a antică. Singuru creștinismulu a esitu victoriosu din acestu dualismu incapacinatu prin faptulu că,

¹⁾ Micheia 6. 2.

¹⁾ Timeus XII. 203. p.

²⁾ Epinomis XIII. 24 p.

³⁾ Fedon la Fuccini.

persón'a lui Christosu elu scie cugetá fínti'a lui Ddieu unita cu fínti'a omenéscă completa, carea n'a facutu cu elu decâtu o persóna divină: „In tr'ensulu locuiesce tóta plinitatea Ddiei trupesce,” dice apostolulu Pavelu.¹⁾ Unirea lui Ddieu cu omulu, Christosu n'a spus'o numai ca o teoria filosofică, ci elu a practicat'o prin însasi viéti'a sa. Dacă in persón'a lui Christosu nu vom recunósce decâtu pre unu filosofu ca Sacratu, Platone, ori altulu órecare, noi atunci ne-am pusu pe terenulu paganismului; éra dacă pe Christosu lu-cugetamu numai de unu trimisu alu lui Ddieu, atunci stamu pe terenulu judaismului.

Intruparea lui Isus Christosu nu s'a facutu dupa órecare lege naturala, ea este oper'a liberei sale vointie, si se cuprinde in plinitatea persóniei divine, manifestata in domeniulu lúmei reale. Corpulu lui Christosu a avutu insemnatatea d'a-i servi ca organu in lucrarea sa divină. In adeveru nici lúmea materiala nici cea spirituala nu potu dá o forma mai démna pentru primirea fíntiei lui Ddieu, decâtu personalitatea omului. Cumca Ddieu a luat corpul omenescu, acést'a este cea mai mare gloria pentru spiritulu umanu, si este unu lucru strainu si contrariu principiiloru crestinismului a degradá natur'a umana, in cátu se nu o aflamu démna ca Ddieu se se unéscă cu densa. Ce? tu dici omule cá porti in tine chipulu si asemenarea lui Ddieu, apoi nu scii cá denegandu intruparea lui Ddieu, tu renegi portiunea divină ce este in tine. Cáci dacă tienti imposibilu si neconvenabilu primirea lui Ddieu cu omulu, totu asia de imposibilu si neconvenabilu trebue se tienti esistinti'a chipului si asemenarei lui Ddieu in tine. „Ce se-ti facemu tie o omule, dice s. t. asiliu ce-lu mare, Ddieu petrecandu in inaltime nu l'ai sautatu pre elu, pogorandu-se la tine si vorbindu prin timpulu nu-lu primesci.” Si pentru ce te indoiesti in intruparea lui Ddieu? Pentru-cá nu-o poti representá séu in chipu? Dar nu scii cá a representá si a cugetá sunt doue lucruri deosebite. A representá unu lucru séu a ni-lu intipui in símna a sí modulu lui de esistintia, ér a-lu cugetá in símna a ne face unu conceptu despre esistinti'a lui. Ca se putemu cugetá ceva, a deajunsu cá in cugetarea nóstă se inu fia contradicțiune logica, pentru cá ori ce lucru in care inu e contradicțiune se póte cugetá; ér pentru ca se-lu intipuiamu, adeca se ni-lu reprezentamu trebue se cunóschemu si re se simu din tèmei, pentru ce si cum esista elu asia si nu in tèmei. D. e. unu triungiu patru-lateralu nu-lu potu cugetá, insa potu cugetá cá in luna sunt ómeni. Cu unu cutipentulu ce nu se póte cugetá ne aduce in confusiune, se contradice cu ratiunea, ér ce nu se póte representá trece numai potarele puterei nóstre representative; una se contrariéza cu mintea, cealalta trece peste minte. Dogm'a intruparei lui Christosu, precum si tóte misterele religiunei crestine nu se potu representá, dar se potu cugetá. Nu ni putemu reprezentá pre Ddieu in trei ipostasuri, dar lu-putemu cugetá, pentru-cá nu putemu cugetá pre Ddieu in sine numai si fora referintie eterne. Acést'a érá la pagani cea mai tare obieciune pentru esistinti'a lui Ddieu, pe care nu l'au potutu intipui in literaturu, destitutus, ad nullam rem mentis rationis utens” de sine, fora referintia, si care nu trebuintie spre nici unu scopu ratiunea si inteliginti'a omului.²⁾ Si noi, crestini, se fimu mai inferiori decâtu chiar pagani in cunósccarea referintieloru lui Ddieu? In Ddieu é unu singuru principiu cu adeveratu, pre care teologii numescu Tatalu, insa din acestu principiu eternu emana doue acte destinse, unulu se numescu generatiune si celaltu de obiectu, celaltu se numescu purcedere are de obiectu pre santulu Spiritu. Aceste sunt manifestari deosebite a lui Ddieu. Actiunea esteriore a principiului eternu, a Tatalui, s'a produsu prin Fiulu séu cuventulu lui Ddieu, care este espresiunea eterna a propriei sale substantia, si, care a avutu de resultatu creatiunea lúmei. Elu

este „lumina din lumina, Ddieu adeveratu din Ddieu adeveratu” séu dupa cum dice divinulu Pavelu: „Elu este stralucirea mariei si imaginea fíntiei lui Ddieu.”¹⁾ Elu este rescumperatorulu si regeneratoriulu omenimei. Éra Spiritulu santu, una in esintia cu Tatalu si cu Fiulu, este principiulu viu-facatoriu alu omenimei, este isvorulu vietii regenerate prin Fiulu. Si dacă omulu e facutu dupa chipulu si asemenarea lui Ddieu, atunci elu trebue se gaséscă si in Ddieu ceea ce gasesce elu in sine adeca ratiunea, cuventulu si vointia. „Ratiunea se asémena la Tatalu, dice S. Teofanu, Cuventulu se asémena la Fiulu si vointia se asémena la Spiritulu santu. Aceste calitati le are totu omulu dar pentru aceea elu nu forméza trei ómeni, ci unu omu. Cuventulu omului si vointia lui libera emanéza din ratiune, intogma asia emanéza si Cuventulu (Fiulu) si Spiritulu santu din Tatalu.

Dar n'a potutu Ddieu atotu puternicu se mantue lúmea in altu modu numai prin intruparea sa, va intrebá cineva. Elu cu adeveratu ar fi potutu, insa atunci noi am fi cunoscutu numai atotu puternici'a nu si amórea lui. Ci abstragendu dela acést'a, Ddieu a trebuitu se espuna nu numai regulele de viéti'a ei si practica loru, facandu-se insusi modelulu nostru. Lectiunile unui Ddieu séu a unui angeru n'ar fi adusu nici unu profitu omului, care se simtiá mai josu decâtu ei; trebuia ca Ddieu se se faca omu pentru a instrui pre omu; curagiulu ar fi lipsitu omului d'a imitá pre Ddieu, in timpu ce religiunea a potutu se impuna crestiniloru imitarea lui Isus Christosu. De aceea, credinti'a in dogm'a intruparei lui Ddieu fú pentru lúmea crestina unu principiu de moralitate, pentru-cá credinti'a intr'unu Ddieu inomenitu impuse obligamentulu d'a imitá faptele sale si de a urmá perceptelor sale. Fapte trebuiau dara! Principii morale fórte stricte aveau si filosoffi Stoicieni, dar éca ce dice despre ei Epictetu, din scól'a loru: Noi asemenamu ómeniloru cari au bucate in prisosintia, si totusi sunt marsiavi pentru cá nu le sciu intrebuintia. Avemu principii si reguli escelente, dar numai pentruca se vorbimu despre ele nu ca se nu conformamu loru; faptele demintiescu cuvintele nóstre, nu suntemu inca nici ómeni si deja ne dâmu aerulu de filosofi.” Si sciti ce a respunsu Seneca la imputarile ce i-s'au facutu pentru contrastulu dintre viéti'a si scrierile sale? „Adeveratu, dice elu, eu nu sum filosofu, si pentru ca se potu lasá campu liberu pasiuniloru mele nici voiescu se fiu filosofu. Insa aceste imputari le merita Platone, Zenone si Epicuru, pentru cá ei nu au invetiatu precum traiau, ci cum trebue se traiau.”²⁾

Dar érasu, póte se reflecte cineva, cum se credemu in misterulu intruparei, pe care mintea omenéscă nu-lu póte cuprinde? Eu dici acestor'a cá dacă ómenii ar cuprinde actulu intruparei lui Ddieu, atunci n'am crede nici in elu nici in crestinismu, pentru cá obiectulu religiunei este Ddieu fínti'a infinita, si este o contradicere matematica, dicandu cá infinitulu se cuprinde in finitu. Apoi dacă cutare religiune o putemu cuprinde in tóta estensiunea ei, invedereza de aci, cá acea religiune este opera maniloru omenesci. „Candu cineva dechiara categoricu unu lucru de falsu si imposibilu pentru-cá nu-lu cuprinde cu mintea, dice Montaigne, atunci elu usurpa dreptulu ca se puna insusi hotaru vointiei si puterei lui Ddieu, si nu este mai mare nebunia in lúme ca si a voi se-le mesuramu acestea in sfer'a judecatii nóstre.” Noi vedemu cá tóta sciinti'a se întemeiază pe probabilismu si totusi in materii religiöse pretindemu evidentia. „Candu cineva vorbesce cu noi despre lucruri ceresci si divine, atunci si cea mai mica probabilitate inca e deajunsu” dice Platone. Ér Socrate marturisesce despre sine: „Eu numai aceea sciu, cá nu sciu nimicu.” Inca si cea verosimilă este între-

¹⁾ Colos II. 9.

²⁾ Cicero, De natura Deorum, lib. I.

¹⁾ Evrei I. 8.

²⁾ Seneca, De vita beata §. 18.

bare grea pentru noi, dice Cicerone. Adevărul singur Dumnezeu îl poate descoperi. (Quae verosimillima magna questio est; Quae vera sint Deus aliquis viderit. ¹⁾ Apoi ce folosu avem că cunoaştemu ceva din adevăr, dacă nu cunoaştemu adevărul perfectu? „Nu ştii că cine, că între mai mulţi oameni afundaţi în apă, cei mai de asupra apei sunt şi mai aproape de scapare, decât cei din fundu? Că fiindu că şi ei totu aşia de pucinu potu respiră ca şi cei de pe fundulu apei, nu le folosesc nemicu; togmai aşia nu folosesc nemicu omului că a progressatu în cunoaşterea adevărului numai în cătu-va; şi cei de asupra apei sunt periclitati togmai ca şi cei din fundu.“ ²⁾ Adevărul pe care l'a cercatu cu atâtă sete filosofii pagani fora se aiba fericirea de a-lu gustă este Isus Christos, carele, ca unu echo la glasulu filosofilor, a răspuns: Eu sum calea, adevărul şi viaţa, celu ce urmeza după mine nu va umbla în întunericu!

V. Mangra.

Scólele Macedonene.

Este durerosu a constată că Romania, tocmai pentru acei fii caroru datoresce ore-care recunoscintia, se arata mai ingrata. Romanii din Turcia au drepturi incontestabile la recunoscintia şi protecţia ei. Căndu Cuza-Voda a înfiinţiat o şcoală în Bucureşti în care se aduca copii din Macedonia şi se-i formeze învăţatori pentru şcolile d'acolo eră profundu miscatu de ceea ce facuse acei fraţi pentru noi. În adevăr, sunt singurii Romani cari, cându vinu în această ţară, nu cautu se vietuiescă din bugetulu statului. Nu i-a vedutu nimeni batendu la usile Ministrilor pentru posturi. Ei au contribuit la înflorirea comerţului şi au redatu creditulu ţării în străinătate. Sunt singuri cari au datu comerţului nostru culórea natională. Dacă câtu-va, calcându în picioare trufia loră caracteristică, au intratu în serviciile publice, au bine-meritat, căci au nascutu unu Bolintineanu în Valachia, unu Siaguna în Transilvania, şi atâti alţi a caroru modestie ne impedează d'ai numi, dar cari cu dreptulu sunt renumiti în literatura, ştiinţă, barou şi funcţiile ce ocupa. Comerciantii, prin testamentele lor, au datu şcolilor şi asediamentelor de bine-facere din această ţară milióne. Nu avem de cătu a numai pe Zappa a carui donatie a contribuit la întemeierea Academiei Române, Musicu a carui donatie însemnată va da cele mai bine-facătoare rezultate pentru ţară.

Pe cându me aflam secretaru la comisi'a documentara am calculatu numai din documentele Monastirilor închinat ce am avutu la îndemana, proprietati donate de Macedoneni, bisericilor şi institutelor de bine-facere din ţară în cifră de 17 milióne lei vechi, şi pentru cele din Macedonia şi locurile vecine peste 67 milióne lei vechi.

Prin urmare, susţinerea şcolii Macedonene din Bucureşti şi a cator-va şcoli primare din Macedonia, ai caroru învăţatori cu chiu şi vai se platescu încă, nu eră o mila aruncată unor fraţi înstrăinaţi, ci o parte foarte neînsemnată din ceea ce este alu lor.

Şcol'a macedonéna s'a desfiinţiatu, sub cuventu de economie.

Scopulu pentru care a înfiinţiat-o Cuza-Voda a ramas neatinsu. Cele 4 sau 5 şcoli din Macedonia există încă; dar existenţa loră materială pe langa a şcolilor Grecesici şi Turcesci, este o deridere.

Guvernulu nostru serve interesele romanesci cum crede mai nemeritu.

Se ne permita însă o observaţie.

¹⁾ Tusculanae I. §. 11.

²⁾ De Finibus bon. et mal. lib. IV.

S'au secularisatu monastirile închinat pentru că nu implineau condiţia d'a distribui aci câte-va milióne pentru şcoli şi binefaceri. Dar cându guvernulu romanu refuză Macedoniai nu milióne, ci câteva mii de franci, precum vedem o parte miserabilă din ceea ce i se cuvine după testament care mai este scus'a secularisarei?

Dacă guvernulu nu cunoşce condiţiile la cari sine non s'a supusu prin secularisare, într-o dijustiţie ţară le va spune.

Vorbim cam aspru, căci cerem pentru Macedonia nu mila, ci câteva picături din ceea ce este alu ei.

Pentru guvernulu aci nu este o chestie de patriotisme sau nationalitate, ci o chestie de dreptate şi prudenţă: nu espuna ţara la urmări cari ar causă inevitabilu un război în finanţele ei. Iu consiliamu din totu sufletulu se se întemeieze pe ideea că secularisarea este unu fapt implinitu. (Resboiulu).

Gr. H. Granda.

Semne de progresu şi dezvoltare natională.

De-si cam tardu, vedindu că altulu nici tardu se resolve, — vinu a impartasi onoraturu publicu românilor decursulu conferinţei inspectorali din Buteni, carea si fostu ca şi toate conferinţele de acestu soi, de cunoscute desbatere din ea neindegetată de consistoriu — nu a radicalu momentuositatea ei.

La 2 Decembre se ţienă conferinţa. În timpuri somorite ca şi cum avem noi romanii astăzi, eră un trandafiriu a vedé la unu locu lamur'a înţelegerii şi pregătirii coadunată pentru scopulu celu mai santu, năntă învăţământulu popularu; preoti, învăţatori, mireni toţi petrunsi de unulu şi acelaşi cuget, — radicală poporala o stare potrivită pentru elu. Si ce nu produce conştiinţa frăţiească! În deplină ordine se facura discuţiunile se aduseră decise în privinţa temelor puse din partea Venerabilei Consistorii. Decise, cari aplicate cu tactu în rezoluţiune — potu produce mare efectu în giurul nostru. — Momentuositatea conferinţei înseamnă înădă într-o decizie alu ei, prin care s'a decretat înfiinţierea a şcoli tractuali de fii şi de fete în Buteni, dicat prin contribuiri benevole dela sinagoga ratecii creştini din acestu pargiu.

Frumosu lucru va dice cineva, înseamnă nevoia de realitate.

E bine! dacă alţii recunosc frumuseţea lui, conferinţa a recunoscutu necesitatea imperioasă a lui şi nu a interzis prin decizie şi prin fapta a dovedi rezoluţia dorită a-lu radicală şi a-lu întrebuintă ca pre unu mijlocu cultura populară. Mai mulţi însă se şi subscrisesă în loc de contribuie, reamânundu ca pre toţi cei mai cu poze-ii cerceteze parintele protopresbiteru din comuna în muna şi se-ii îndemne a contribui; începutulu se făcu de bine, la esemplulu parintelui protopresbiteru, carele subscrise 150 fl. ne potemu aştepta, că nu va remanea nici unu romanu bineşmentoriu, carele cu multu pucinu se nu contribuie la maretulu edificiu de onoare nationale, acaruia fundamentu lu-puse conferinţa inspectorală din 2 Decembre. Barbatii fruntaşi din tractulu Butenilor pusu carulu în petrii pentru scopulu acest'a, — nemieru e în stare a-ii mai reţine de la elu din contra ei căre ingagiă în luptă şi pre cei de peste Crisiu din protopresbiteratu Ienopolei, cu cari usor se potu înţelege, de om au interese identice şi cu cari traiescu în deplină frăţie. — De Dumnezeu, ca cătu de curundu se fiu în stare a impartasi onoraturu publicu — rezultate fapţice în privinţa acelu.

Conferinţa în frulu desbaterilor a luat la pleacă cunoaşterea scirea îmbucurătoare, că poporulu din Buteni iniţiativă preotilor şi a învăţătorilor din locu în diocesi Dumineci şi serbatori după expirarea prelegerii de

tiune, — se coaduna la scôla si petrece acolo pana la 7 ore sêr'a, sub care restimpu preotii si invetiatorii sêu alti carturari cetescu lucruri folositorie din „Economulu“ „Cartile satênului romanu“ „Siedietoria“ „Familia“ din calindare si alte scrieri folositorie pentru poporu despre mesurile metrice, stricatiunea beuturii, folosulu scoleloru etc. etc. Si omenii stau indesuti unulu la spatele altui'a in scôla, in atât'a insetosieza acestu poporu dupa lumina! La esemplulu acest'a din Buteni se coaduna poporulu si in alte comune din pregiuru si invetiaturele folositorie le asculta cu viu interesu; acum'a cunoscemu intr'adeveru lacun'a unei literaturi poporali!

Intreprinderea acest'a — firesce — si-are dusmanii sei, invidieza toti aceia, cari nu voiescu ca poporulu se se lumineze, pentrucâ densii n'au viétia in midiloculu unui poporu luminatu; acêsta mania inse a strainiloru se nu desburagieze pre fruntasii poporului nostru si se nu ii oprêasca lealele calea pornita; de dragulu cuiva — se nu abdicemu a sant'a detorintia — a ni luminâ ômenii nostrii pentru a si face unu poporu alesu.

La lucru deci fratiloru romani din tôte partile, celu invetiatu se indrepte pre celu neinvetiatu, — alte popôra n'au têtia, caci au sprijinire in barbatii lor, caror'a nu se pune nici o pedica; noi pe langa ustenêla se mai observamu critica intieleptiune si tactu. Nu este consultu a ne uita numai cum trecu dilele naintea ochiloru nostrii.

Despre miscarile ce voru urmâ in privinti'a scôlei nôstre voiu raportâ la timpulu seu.

Georgiu Popoviciu,

invetiatoriu.

D i v e r s e.

— „Observatoriulu“. Sub titlulu acest'a va aparê cu Ianuarius 1878. in Sibiiu sub radactiunea veteranului publicistu si literatu Georgiu Baritiu unu diurnalu politicu national-economicu si literariu. Salutâmu cu bucuria acêsta intreprindere de mare interesu pentru publiculu romanu de dincoâ de Carpati. Erâ momentulu supremu, ca se vedemu pre barbatii nostri, cari lupta dieci de ani, punendu-se in fruntea unei astfelii de intreprinderi, si formandu unu centru in giurulu caruia sê se grupeze si formeze la noi o adeverata opiniune publica in aceste timpuri de atât'a seriozitate pentru poporulu romanu si viitoriulu lui. Acestu momentu credemu, cã a sositu prin aparinti'a acestui diurnalu la carele, dupa cum ne spune redactorulu insusi in anuciulu, ce-lu alaturâmu in carele, dupa ce pre scurtu i se infacisiezã program'a se dice: „modulu essecutarei acestei programe este garantatu de ajunsu prin zelulu si intinsele cunoscintie ale colaboratoriloru acestui diariu“. Atragemu atentiunea publiculu romanu asupra acestui diurnalu si urogamu se-lu spriginêasca cu totu de-a dinsulu, pentru cã vomu firma sperantia, cã prin aparinti'a lui inaugureza in viétia nôstra romanêasca de aici o era noua, o era in carea in fora cuventu sperâmu cã voru încetâ multe frecâri si hentielegeri se voru delaturâ multe rele, ce ne apêsa astadi si se va dâ viétii nôstre o buna directiune pre tôte terenele. Precutulu si cunoscutulu tactu alu redactoriulu editoriu alu acestui diurnalu ne este o dovada de ajunsu, cã diurnalu din cestiune va lucrâ din tôte puterile spre a se pune pe baze solide in desvoltarea nôstra, lucrandu ca ordinâra in armonia cu totii pentru aperarea si validitatea drepturiloru nôstre comune. Preciulu diurnalulu precum se ved: din anuciulu de prenumeratiune ce-lu alaturâmu in suplimentu la nr. de facia, este 8 fl. pe anu, 4 fl. pre 6 luni, unu precu micu relativu la angagiamentele, ce le ia

asupra-si fôia in program'a sa, cari angagiamente avemu firm'a convictiune, cã le va esecutâ cu cea mai mare promptitudine.

(† Necrologu). Andreiu Tipeiu, parochu in Dieci in protopresbiteratulu Ienopolei si fostu asesoru consistoriale, in urmarea unui morbu indelungatu de stomachu si dupa unu servitiu preotiescu de 35 ani in alu 55-lea anu alu etatii sale — la 8 Decemvre a. c. s'a mutatu la cele eterne, lasandu in doliu pre iubiti'a sa socia si unu pruncu minorenu. — Immormentarea i-s'a facutu la 10 Dec. luandu parte par. protopresbiteru Const. Gurbanu din Buteni si alti siepte preoti din vecinatate. — Fia-i tierin'a usiôra!

))) (Societatea limbiloru romane publica urmatoriulu concursu importantu: In martia Pasciloru din 1878, — anu care coincide cu bimilenari'a aniversara a fundatiunei cetatii Aquae Sextiae (Aix en provence) de catra Romani, — Societatea limbiloru romane va decerne la Montpellier, in sedinti'a solemna a celui de alu doilea alu seu concursu trenalu, o cupa mare simbolica de argintu, ca premiu autorulu celei mai bune posii petem'a urmatore: Cantulu Latinului, sêu altu felu disu Cantulu gintii latine. Pentru acestu premiu, — care este oferitu de escelentia sa D. A. de Quintana y Combis, presidentu alu jocuriloru florali ale limbei catalane, de la Barcelona, in 1874, — limb'a romana franceza, catalana, italiana, provinciala, si tôte limbele latine sunt admise la concursu. Societatea limbiloru romane doresce ca acêsta poesia, care nu trebue se fie prea lunga, se se considere ca unu felu de cantu de ginte, putendu, gratia a numeroze traductiuni pe acelasi ritmu, se devia unu cantu comuna tutuloru populiloru cari vorbescu astadi unu idiomu derivatu din vechi'a limba a Romei. Concurentii sunt invitati a indicâ, intr'unu modu precisu, de care limba sêu dialectu se vor fi servitu. Manuscriptele poesiei Cantulu Latinului potu fi chiar insocite de notatiunea musicala a unei arii potrivita cu vorbele. E neaperatu ca manuscriptele se fie adresate franco inainte de 15 Ianuarius 1878 (ultimu terminu de rigore, catra secretarulu societatii (A Monsieur le Secrétaire de la Société des langues romanes, à Montpellier, France). Manuscriptulu va purtâ o epigrafa, care va fi copiatu si pe unu plicu sigilatu, care se contia scrisu numele si adresa autorulu. Poesiile tramise cata se fie inedite. Societatea si-rezerva dreptulu de a face se se traduca in tôte limbele romane Cantulu Latinului care va fi premiat, si de a modificâ sêu chiar schimbâ notatiunea musicala a ariei. In casu candus'ar face unu nou concursu pentru aceste doue ultime obiecte, unu nou programu specialu va fi anuciatu inainte de 1 Iunie 1878. Manuscriptele tramise, nu se vor mai restitui, ci vor fi depuse in arhivele societatii, care va avea dreptulu de a publicâ, o data cu bucat'a premiata, si tôte acelea cari i se vor para cã merita de a fi imprimare.

 Cu numerulu de facia incheiamu anulu 1877, rugâmu deci pre abonentii cari incã nu si-au renoitu abonamentulu pentru 1878. si dorescu se aiba fôia nôstra si pe mai de parte se grabêasca cu renoirea lui.

 La numerulu de facia alaturâmu anuciulu de prenumeratiune la diurnalulu „Observatoriulu.“

Concurs.

1=3.

Se escrie concursu pentru ocuparea postului de Capelanu pre langa nepotinciosulu parochu din *Nicolintiu Mateiu Alesandroviciu*, Protopresbiteratulu Bisericei Albe, dieces'a Caransebesiului, conformu parintesci ordinatiuni consistoriale cu 10-lea Noemvrie nr. 896. bis.

Emolumentele suntu urmatórele a) jumătate din sesia parochiala b) jumătate din intra — si estravilanu; c) jumătate din biru si stol'a indatinata dela 104 case.

Doritorii de a ocupá acestu postu de capelanu au a-si tramite recursule instruate in intielesulu statut. org. bis. adresate Comitetului parochialu catra Protop. Iosifu Popoviciu in Jamu avendu recurentii a se presenta inainte de alegere in vreo Domineca, séu serbatóre in s. biserica spre a-si arata desteritatea in cantari si tipicu. Alegerea va fi in *8-lea Ianuariu 1878.*

Nicolintiu 16-lea Decembriu 1877.

Comitetul parochialu

In contielegere cu mine *Iosifu Popoviciu*, protopopu.

1—3.

Concursu pentru statiunea invetiatorésca vacanta gr. or. confes. rom. din comuna *Nadasiu*, inspectoratulu Agri-siului cott. Aradului cu terminu de alegere pana la *15 Ian. 1878.* candu se va tiéné si alegerea.

Emolumintele suntu: in bani 150 fl. v. a., 12 chile grâu si 12 chile cucuruzu, 15 centem. fenu, 12 orgii lemne din care are a se incaldí si scóla, dela imormentari mari 50. éra dela mici 20 cr. cuartiru liberu si spelele Conferintiei invetiatoresci.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu poftiti se dovedésca: cá au absolvatu preparandi'a si suntu de religiunea gr. or., se aiba esamenulu de cualificatiune, si atestatu despre serviciulu de pana acuma, in fine sa se presentedie in vreo Dumineca séu serbatóre la biserica pentru a-si arata desteritatea in cantari si tipicu, recursulu adresatu comitetului parochiala se se trimita concernintelui Inspectoru de scóle *Demetriu Pop'a* per *Pankota* in *Szóllós-Csigerél*; recursulu in diu'a alegerei nu se va primi.

Nadasiu, 1 Decem. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, *Demetriu Pop'a*, inspect. de scóle,

2—3.

Concursu pentru statiunea invetiatorésca romana de confesiunea gr. or. din comun'a *Gaiulu micu* comitatulu *Temesianu* cerculu *Versetiului* cu terminu pana in *7 Ianuariu*, anulu 1878 stilulu vechiu, candu va fi si alegerea; salariulu anualu impreunatu cu acésta statiune este in bani gata 166 fl. v. a. si 20 meti de grâu, 20 meti cucurudiu 4 jugere de pamentu, cortelu liberu cu gradina.

Doritorii de a ocupá acésta statiune se avisédia a-si tramite recursurile instruate conformu st. organicu celu, multu pana la terminulu mai susu amintitu, avendu a le adresá subscrisului.

Gaiulu micu, in $\frac{10}{12}$ 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu *Zaharia Latscu*, presiedinte.

3—3.

Fiinducá la concursulu pe statiunea invetiatorésca din *Valcaniu* pana la 21 Noemvre a. e. candu a fostu determi-

nata diu'a de alegere nu s'a prezentatu nici unu recur in urmareá ameliorarei salariulu documentalu, pe acea stat se deschide de nou concursu cu urmatorele emoluminte.

1) In bani gata 200 fl. v. a.

2) Dela 500 case locuite câte 5 litre de grâu antistia comunala incassande.

3) Optu orgii de paie din care este a se incald scol'a.

4) 2 jugere pamentu aratoriu estravilanu in caneu

5) Cuartiru liberu si gradina de legumi.

Terminulu alegerei se pune pe *8 Ianuariu 1878.* candu doritorii de a recurge la acésta statiune invetiatoré au se-si instruedie recursurile conformu statutulu orga, adressande comitetului parochialu din *Valcaniu* si tiénde inspectorulu scolariu *Vincentiu Sierbanu* in *Ba Komlós (Torontál)* si se se presentedie in persona in o domineca séu serbatóre, — daca va fi posibilu, spre aratá desteritatea in cantari si tipicu.

Valcaniu 27 Noemvre 1877.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine, *V. Sierbanu*, protop.

In urmareá decisulu consistorialu din 17 Noemvre c. Nr. 725. scol. se deschide concursu pe statiunea invetiatorésca din *Parti'a*, indiestrata cu emolumintele an de 350 fl., 4 jugere de pamentu aratoriu, cortelu liberu gradina de legumi, pana in *7 Ianuariu 1878.* candu se tiéné si alegerea, pana candu aspirantii potu substerne cursurile lorú provediute cu testimoniü preparandialu si timoniü de cualificatiune cu calculu bunu, inspectorulu trictualu *Mel. Dregheciu* in *Thimisiór'a*. Spre documentu desteritátii lorú in cantare si tipicu sunt avisati recursu a se presentá in vreo dumineca séu serbatóre naintea comitetulu parochialu.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine, *Mel. Dregheciu*, insp. de scóle.

Conformu decisulu Vener. Consistoriu de sub 2587/1877. B. prin care s'a aprobatu infiintierea unei capnie in *Pecica romana* (comitat. Aradului) se escrie concursu emolumente suntu: fososirea beneficielorú unei parochii pamentu estravilanu.

Doritorii de a castigá acésta capelania au de a pduce: testimoniulu despre absolvirea alorú 8 classe Gym clericale, — testimoniü de cualificatiune si de moralitate precum si estrasulu de bodediu cumca e nascutu din parinti romani, pe langa acea in vreo Dumineca au serbatóre a presentá in biseric'a mentionata, pentru a-si aratá desteritatea in cantare, tipicu si cuventare.

Recursulu cu aceste documinte instruitu si adresat catra comitetulu parochialu din *Pecica* se-lu transp la oficiulu protopresviteralu gr. or. din Aradu pana in Ianuariu 1878, — éra alegerea se va tienea in $\frac{7}{18}$ Ianuariu 1878. —

Aradu in 28 Novembre 1877.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu *Ieanu Ratiu*, protopopu.

Redactorin respundietorin: *Vincentiu Mangra.*

Cu tipariulu lui *Stefanu Gyulai* in Aradu.